

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Consideratio status damnatorum, quod actiones ipsorum inprimis malas, concernit

Fecht, Johann

Durlaci, 1680

XCI.

[urn:nbn:de:bsz:31-122744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122744)

hujusmodi est etiam exemplum desperationis Hoffmeisteri, Latomi, Francisci Spie-
 re & multorum aliorum celebrium hostium Christi. D. Lucas Oliander,
 Sacrorum Bibliorum, Part. III. in h. l. Hic estus significat tormenta
 conscientia, quae post revelatum Evangelium in eorum conscientia oriuntur,
 qui veritatem agnitam, propter hujus mundi opes ac dignitates, abnegant &
 blasphemant. Horum multi desperantes, cum blasphemis ex hoc mundo di-
 scedunt. Neque penitentiam agunt, neque veniam à DEO petunt. D. Jo-
 han. Winkelmannus, Commentario in Apocalypsin, h. l. Et
 quartus angelus. Indicatur sine dubio hic sensus irae Divinae, quae instar
 ignis est consumentis stipulas, & conscientiae cruciatus, quovis igne ardentior.
 Ejusmodi enim astum sequi necesse est, ubi Christus sol justitiae obscuratur,
 quemadmodum doctrina de justificatione affert pacem & tranquillitatem con-
 scientiae, Rom. 5. Et astuaverunt. Quemadmodum nitrum affuso ace-
 to magis accenditur & astuat: ita etiam homines isti ex verbo DEI reprehensi
 magis effervescent, blasphemantes sanam doctrinam, neque agunt peniten-
 tiam, ut abjectis erroribus justa DEI judicia agnoscant ac praedicent. Jam
 verò cum in inferno, καὶ μὲν animi corporisque sine comparatione
 majus sit & vehementius, quo damnati ἐν τῇ φλογὶ καὶ βασάνοις, affli-
 guntur à DEO, severissimo Judice utpote ἐχόντι ἰξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς
 πάντας, neq; praeterea ulla apud eos esse possit μετάνοια, δὲ ἵνα τὰ θεῶν δέξαι
 quid aliud sequitur, quam summam fore apud ipsos impatien-
 tiam & effusurum se in omnis generis blasphemias & maledictio-
 nes odium? Haec verò talia peccata esse, nemo ignorat.

XCI. Argumentum tertium huic potest syllogismo includi:
 Quaecunque natura rationalis extra ordinem legum naturalium
 & Divinarum movetur, ea peccat. At damnatorum natura ra-
 tionalis. Ergo. Major probatur; quia peccatum nihil aliud
 est, quam ἀνομία, I. Joh. III. 4. id est, motus extra ordinem à lege
 praescriptum. Minor extra controversiam est; nam neque Deum
 amat damnatus, neque eundem colit, neque proximo charitatis
 debita officia exhibet: & è contrario DEUM odio, proximum
 invidia prosequitur, sicut passim in argumentis affirmantem pro-
 bantibus demonstratum est. Neque vim hujus argumenti, quod
 merito palmarium vocavimus, Albertus elidit, cum excipit:
 Ad primum dicendum, quod inordinatus actus quandoque est ut poena, quando-
 que ut culpa. In liberà enim voluntate est ut culpa, in obstinatâ autem ex con-

damnatione justitiæ est ut poena. Et sic est in damnatis. Quâ exceptione major præcedentis syllogismi, per distinctionem motus liberi & ad unum obstinatè determinati, hunc in modum limitatur: Quæcunque natura rationalis extra ordinem legum naturalium liberè movetur, ea peccat; conceditur: quæ verò ex condemnatione justitiæ, obstinatâ voluntate, necessariò movetur, ea peccat; negatur. Ut enim aliquis peccare dicatur, requiritur, ut libero motu in actionem, quæ peccatum dicitur, feratur. Naturales quippe inclinationes, quæ vitari nequeunt, & impetu quodam in rem desideratam tendunt, & obstinatio voluntatis, quæ in peccatum non potest non propendere, ex vi sententiæ condemnatoriæ, quæ hanc immutabilem necessitatem imposuit, quæque, quoad rationem invariabilitatis, τῆ ἀνάγκη, quæ est ἐν τῆς φύσεως, prorsus æquiparatur; tam peccatis adnumerari nequeunt, quam à vitii naturâ abest omnis bestiarum actio, quæ tamen à lege deviet, quia tamen libera non est, sed è naturali necessitate promanat, peccati moralis, propriè dicti, argui non potest. Cum igitur ad deflecentes à lege motus damnatorum natura à vindicante justitiâ ita determinatur, ut ademptis libertatis viribus non possit nisi contra legem agere, hæc actio secundum Albertum culpæ aut peccati nomen non meretur, sed supplicii duntaxat. Homo enim damnatus, qui ante damnationem beneficio gaudebat, liberè bonum malumque eligendi, post latam damnationis sententiam hoc beneficio privatur, inque statum hætenus brutis animalibus bestiisque similem, quibus cum lege, cum virtute, cum vitio nihil est commercii, poenæ loco deponitur, id est, purorum, ut vocant, naturalium, adeo ut pars rationis inferior, seu appetitus animalis in bonum jucundum & caducum inordinatè propendens contra superiore meliora imperantem, id est, judicium mentis, honesta jucundis meteferenda suadentis perpetuò rebellet, & subtrahita sit superiori potentiæ, quo minus inferiori satis efficaciter resistere, eandemque refrænare possit, sublimior imaginis Divinæ virtus. Quâ absente, omnia naturalia sunt & necessaria, nihilque sive virtutis sive peccati nomen naturamque participare potest. Quibus explicationis gratiâ præmissis, hoc fit argumentum: Nullus motus hominis naturalis, necessarius, seu, ut clarius

loquar, ex internâ & essentiali ipsius naturæ humanæ conditione
 proveniens, est peccatum. At motus hominis damnati omnes.
 Ergo. Major patet, quia lex, à quâ peccatum recedit, fertur non
 naturaliter & necessariò, sed liberè agentibus, & illis, qui viribus
 instructi sunt, faciendi id, quod lege jubetur. Aristoteles II I.
 Eth. Nic. V. *Stultum est, præcepta dare ei, cui liberum non est, quod præ-*
cipitur, facere, & iniquum est, eum damnare, cui non fuit potestas, jussa com-
plere. Augustinus III. de Lib. Arb. c. I. *Nulla culpa inveniri potest,*
ubi necessitas est. Damascenus, lib. II. O. F. c. VII. *Quod ex neces-*
sitate fit, neque virtus neque vitium est. Minor patet, quia motus homi-
 nis damnati sunt hominis, in meris, purisque naturalibus consti-
 tuti, qui, quicquid agit, ex inclinationibus naturaliter sibi insitis
 & concreatis agit; probaturque hoc, quia vires liberè bonum eligendi
 & naturalem appetitum vincendi, hoc est, imago Divina,
 tanquam frænum luxurianti ^{τῆ φύσει} & ferociter exorbitanti ap-
 petitui, supra naturam ex merâ gratiâ, impositum, ex justitiæ Di-
 vinæ lege & condemnationis sententiâ, in vicem supplicii sub-
 tractæ sunt homini damnato, isque in statum, in quo præter ap-
 petitum & rationem nihil quicquam sive honestatis sive turpitu-
 dinis possidet, è contra adversus ordinem à DEO constitutum ex
 conditione ipsius substantiæ, rebellionem naturalem inter partem
 hominis inferiorem & superiorem complectentis, ob præsentiam
 objecti injucundi, necessariò movetur, delatus. Atque id ipsum
 quoque est, quod Lombardus dixit: *Malam voluntatem in damnatis,*
 id est, appetitum rationi ob illata mala & injucunda reluctantem,
 inque odium DEI atque blasphemiam ejus tanquam objectum
^{φαινομένης} melius & jucundius, prorumpentem, non esse peccatum sed
 supplicium tantum. Chrysoctomus, Comment. in Tit. I. *Non sunt*
peccata naturalia, sed malitia præter & contra naturam est. Simon Epi-
 scopius, in Examine sententiæ Cameronis, de gratiâ & libero ar-
 bitrio, c. V. indubitatum hoc esse ait: *Naturalia & necessaria pecca-*
ta esse non posse, nedum peccata pœnâ digna. Ad hæc talia à Pontificiis,
 aliisque magnâ cum specie efficta somnia, respondemus, I. ^{κατ' ἀν-}
^{θρώπων} & ad hominem; majorem neque Pontificiis omninò veram
 esse. Nam & hodie pars hominis inferior frequentissimè in lu-
 ctâ superiorem vincit, ex internâ & essentiali materiæ conditio-
 ne,

ne, quæ haud alia hodie, amissâ imagine Divinâ, est, quam futura fuisset olim, si in puris merisque naturalibus extitisset: & tamen hæc victoria in Rom. Ecclesiâ peccatum est. Benedictus Pererius, lib. V. in Gen. de quart. excell. q. IV. *Profectò hac rebellio partis inferioris adversus superiorem, quæ excitat in membris & in appetitu indecentes & inordinatos motus, præter judicium & voluntatem partis superioris, qualis est (hodie) in nobis, talis omnino eset in homine, si in puris naturalibus crearetur.* Neque excipi potest, rebellionem istam, qualis hodie in nobis est, injectum esse frænum inchoatæ imaginis DEI, per quam vires obsistendi inordinatis motibus acceperit pars superior, ut ex hoc culpabilis reddatur ejusdem devictio & obsequium, cum vincere inferiorem potuerit, eandemque suppressere. Nam & homo damnatus ante damnationem vires habuerat compescendi motiones inordinatas, & cum amisit, suâ culpâ amisit, privationemque imaginis Divinæ malitiosè sibi contraxit. Quæ ratio est, cur subsequenti ex condemnatione actui eadem culpa jure imputetur, sicut adulter est, non tantum, qui ex inordinato affectu sobrius cum uxore alienâ concumbit, sed & qui ex ebrietate impotentiam continendi affectus sibi contraxit, ut naturali prurigne citra voluntariam electionem, objecto potentiam extimulante, in adulterium rueret. In quo confectus hic status immensum à statu naturalium, ante gratiosam imaginis Divinæ enlargementem, considerato, differt: Hic enim vires carnem in ordinem redigendi neque acceperat, neque, nisi ex gratiâ supernaturali, accipere poterat, adeoque neque culpabiliter beneficio virium abusus fuerat, neque easdem malitiosè decoxerat: ergo nec ullo jure peccatum ullum, suppositâ veritate hujus status, ei poterat adscribi. Respondemus II. κατ' ἀλλοθειας, negando majorem, de naturâ post lapsum, ad quam instantia est peccatum originale: Nullus motus hominis naturalis & necessarius est peccatum. At peccatum originis. Ergo. Nempe peccatum originis est motus hominis inordinatus, à naturâ; quia omne figmentum cordis humani tantum malum est à pueritiâ. Gen. VI. 5. *Et sicut per unum hominem peccatum intravit in mundum & per peccatum mors: sic in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Rom. V. 12. Quare & reatus hujus peccati, quo ad pœnam constringimur, seu, quod idem

idem est, filii iræ reddimur, naturalis est; *ἡμῶν γὰρ τίτινα φέρει ἰσχυρῶς*
 Eph. II. 3. Quinimò necessarius est hic motus, quem, utcumque
 velimus, è medio tollere & supprimere non possumus: *Sumus enim*
carnales & venundati sub peccatum. Rom. VII. 14. *Video legem in membris*
meis, contrariam legi mentis meæ & captivantem me sub legem peccati, quæ
est in membris meis. Rom. VII. 23. Et tamen motus hic est pecca-
 tum; quia est contra legem: *non concupisces.* Exod. XX. 17. 18.
 Rom. VII. 7. & quia in iniquitate conceptus est. Psal. LI. 7. à quâ ori-
 ginem habuit; & denique, quia ad peccatum inclinatur & seducitur:
bona autem arbor non potest malos fructus ferre. Matth. VII. 18. Falsum
 ergo est, nullum motum hominis naturalem & necessarium esse
 peccatum; quippe quod Sim. Episcopus, probandæ duntaxat
 Arminianæ hypothefi: non dari peccatum originale, refragante
 sanctiore Scripturâ, falsò indubitatum appellat; neque Chryso-
 stomus, peccata naturalia esse, aliter negat, quam quo sensu Resp.
 tertiâ ipsimet inficiabimur, ut verum interea sit illud Augustini,
 Hypogn. IV. *Nos libidinem non naturale bonum, sed naturale esse ma-*
lum dicimus, credimusque. Naturale autem malum sic dicimus, non quia
fit natura, DEO opifice, congenitum, sed quod à peccante natura transferit in
peccatricem naturam, id est, quod fit natura peccatricis vitium, non ipsa na-
tura. Respondemus, III. si major propositio de motu essentialiter
 naturali & ex concreatâ naturæ conditione necessario loquatur,
 negando minorem, quæ hæc est: at motus damnati hominis om-
 nes, recisâ imaginè Divinâ, sunt ei essentialiter naturales & ex
 concreatâ naturæ conditione necessarii. Falsum enim hoc est de
 motibus inordinatis, qui statui damnatorum naturales futuri
 sunt, non, in quantum naturale idem est ac concreatum & na-
 turæ cum primâ origine inditum, sed quâ naturale est altè fixum
 & in naturam ex consuetudine & poenâ conversum; & necessa-
 rii, non, quia ex concreatâ naturæ conditione aliter se habere non
 possunt, sed quia immutabilitatem hanc libera voluntatis malitia
 sibi accersiverunt. Quæ causâ quoque est, cur perinde peccami-
 nosi & culpabiles sint hi motus, ac illi, qui ex formali voluntatis
 arbitrio eliciuntur. Cæterum IV. status iste purorum & mero-
 rum naturalium, etiam in quantum per meram præcisionem in-
 tellectus concipitur, purum & merum figmentum est, ex Mani-
 chæo.

Q

chæo.

chædrum secta, duo hominis contraria principia propugnante, ducens originem, nulli fundamento subnixum & sanctitati insuper DEI prorsus adversum. Nam 1. ex S. Literarum monumentis edocemur, nihil in homine primo obliquum, nihil malum, omnia recta bonaque fuisse, Gen. I. 31. *Et viderat DEUS, omne, quod fecerat, & ecce, erat valde bonum.* Quod, quemadmodum creaturis, intellectu carentibus, omnem eam bonitatem, quæ naturæ conditionique earum competere potest, ipsâ vocis generalitate, attribuit: ita in specie homini, cujus præterea creationi immediate subjicitur, moralem quoque bonitatem, cujus ipse capax est, ex eadem ratione admittitur. Quare Salomo *rectum creatum esse à Deo hominem*, ex his verbis profitetur. Eccl. VII. 30. Ex quo Socinus ipse apud D. Meisner. Confid. Theol. Photin. p. 675. colligit, *quod labe nullâ Adamus fuerit infectus.* At verò status purorum naturalium partim infert, potuisse saltem DEUM actu non rectum, non bonum, sed obliquum moraliter, malumque & à lege deviantem creare hominem, quod impium dictum est & causalitatem peccati in DEUM, saltem possibilem, refundit: partim reapse ponit, hominem primum, cum habituali peccati & rebellionis labe, etsi per imaginem supernaturaliter coërcitâ, creatum esse; quod tamen loci adducti *διεσφόνθη* negant. Bonitas enim & rectitudo moralis sicut ipsarum virtutum non actus tantum sed & habitus requirit: ita vitiorum, exempli causâ, rebellionis & concupiscentiæ, non actus tantum prohibet sed & habitum. Cum enim habitus actus sit causa, absurdum est, effectum peccatum esse & prohiberi, non prohibito habitu. Quâ de re accurato studio ad hunc locum egit, incomparabilis Exegeta, D. Sebast. Schmidius, Theologus Argentoratensis, Tract. de Imag. Div. c. IX. p. 136. seqq. 2. Deinde ab eadem Divinâ revelatione credere jubemur, *ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, concupiscentiam carnis*, non esse à DEO, sed à mundo. I. Joh. II. 16. Est autem cupiditas carnis, omnis ea inordinata concupiscentia, quæ contra rationem, sive naturaliter insitam & honesta jubentem, sive insuper divinis mysteriis ex superiori lumine illustratam & ad patranda spiritualia opera aptam redditam, luctatur, ejusque dominium præfractè excutere nititur. Hanc enim significationem & generalis vocis hujus usus & scriptoris intentio extra ullum du-

dubium requirunt. At contumax in statu merorum naturalium appetitus, est quædam *ἰσχυρὰ τῆς σαρκὸς*, ab animâ honesta suadente, se avertere gestiens. Ergo non est à DEO, sive creante, sive quacunquæ aliâ ratione agente. Neque verò Apostolus vel de desiderio carnis tantum actuali loqui potest, cum absurdum sit, fructum vocare malum, ubi arbor est bona, & effectum alterius naturæ statuere à causâ, in ipsius esse influente; neque de desiderio vi divinâ vel refrenato, vel, ut barbarè loquar, refrenabili: apertè enim falsum est, id desiderium secundum ipsos non esse à Deo, cum sit homini in ipsâ creatione implantatum, neque per imaginem Divinam ablatum, sed duntaxat repressum. Sicut autem latens sub cinere ignis ignis indolem non amittit, sed robur: ita latitans sub imperio imaginis peccatum. 3. Porro nullum peccatum seu vitium ita naturale esse potest, ut ex natura instituta primò ducat originem. Agnoscunt hanc assertionem, quotquot considerant, si peccatum naturæ creatæ, ut tali, primò inest, inesse quoq; naturæ creatori, cum quicquid est causa causæ, id etiam sit causa causati, neque verò sine suspitione Manichæismi peccatum in materiam, quæ & ipsa à Deo est, resolvi possit. At Deum peccati causam dicere, blasphemum est. Præterea peccatum defectus est & in formali privatio, quæ est absentia ejus, quod poterat & debebat adesse. At impossibile est, naturam ipsam amare defectum, eundemque in se producere. Natura enim id, quod perfectum est, perpetuò intendit & si quid à perfectione deficit, id extra naturæ intentionem est: at verò implicat in adjecto, DEUM intendere naturam rationalem perfectam, sine labe, sine defectu, utque finem suum consequatur, ex absolutâ potentiâ, cui nihil resistere potest, agere, & tamen sine suo destitui. Quæ adeò vera sunt, ut & gentiles agnoscant & ipsimet hac in parte nobis adversarii: qui vim argumenti sentientes, concupiscentiam in statu puræ naturæ, eò quod lege, & consensu quoque atque voluntate, careat, peccatum esse, (absurdum nempe, cum effugere non possint, absurdo cumulantibus) inficiantur, ceu verba eorum §. XLIII. allegavimus. Sed verò primò, quæso te, unde probabitur, naturam, si in statu puro Deus eandem reliquisset, nulla lege obligatam fuisse? Non enim status aliquis sine ulla urgente ratione excogitandus est, &, ut

eundem tueri queas, paradoxa alia comminiscenda sunt, isq; status lege exuendus est, sed utrumque firmis argumentis ostendendum. Quidni enim alias eodem jure Valentinus aliquis & Basilides triginta Æonas confingere, & ut tueri portentum queat, quatuor syzygias seu dyadas, conjugio inter se congregientes, & nunc octoadem, nunc decadem, nunc dodecadem Æonum generantes, ex quo numero triginta necessariò exurgunt, adornare possit? Deinde ad peccatum omne non requiritur, ut è plenâ voluntate & consensu eliciatur; potest enim quoddam esse involuntarium, docente Scripturâ. Lev. IV. 2. 13. Anima, que peccaverit per ignorantiam, בְּשֹׁגְגָה, ex errore: Judæi Germani: Mit greiffung & glossa ad marginem: Mit ohnwissung; aded ut abscondita sit res ab oculis ipsius & postea demum nota fiat. Apostolus vocat παραλαβάντων ἴν τιμωρα πταμάτων, Gal. VI. 1. & David, שְׂגִיאוֹת נִסְתָּרוֹת, errores occultos, וְדִידֵי חֲדָבֵר נִסְתָּר מֵעֵינַי, R. D. Kimchi, ubi res abdita est ab oculis, Pf. XIX. 13. Paulus de seipso: Quod ago, non agnosco: non enim, quod volo, hoc ago, sed quod odi, hoc facio. Quod si id facio, quod nolo, consentio legi, quod bona sit. Nunc igitur non amplius ego id perpetro, sed peccatum, quod in me habitat. Rom. VII. 15. 16. 17. Et alibi: ignorans id faciebam. I. Tim. I. 13. D. Georg. Calixtus, Disp. de Peccato, Th. XIX. seqq. responsurus ad argumentum, quod infantes non capaces sint scientiæ atque adeò peccare non possint: peccati ratio, inquit, quam attendit philosophus, quâ talis, non nisi peccatum morale attinet; neque enim pro peccato habet, quod naturam (destitutam) consequitur, aut nullo modo voluntarium est. sed si hac hucusque extenderis, plane nobis perierit peccatum originis. Nam ne fingi quidem potest, quomodo à nostra voluntate id dependeat. Quidnam autem Scriptura pro peccato habeat, ostensum est supra, nempe quodcunque in homine vitium divinæ legi repugnat, & quodcunque aliquam virium humanarum divinæ obedientiæ subtrahit. Non obstante igitur dissensu voluntatis aut ignorantia intellectus, hodie post lapsum, & originale peccatum & quoddam aliud actuale, verè peccatum est: cur igitur hic dissensus in statu purorum naturalium peccati rationem destruet? cum insuper & in pura natura rebellio vitium sit, divinæ legi repugnans & aliquam virium humanarum, nempe appetitum, divinæ obedientiæ subtrahens. Tertiò, cum lex, contra quam peccatur, I. Joh. III. 4, non divina tantum sit & positi-

73, verum & naturalis, quam Deus ita in homine *ἐφάρμοσε*, Rom. I.
 19. ut *inscriptum est in cordibus etiam gentilium*, atque aded omnium ho-
 minum. Rom. II. 15. ut, *qui legem scriptam non habent, ea, quæ legis sunt,*
naturâ faciunt, quippe cum sibi metipsis lex sint, vers. 14. aut natura careat,
 necesse est, homo in puris naturalibus constitutus, quod in termi-
 nis absurdum, aut legem habeat oportet. Cape hoc argumentum:
 Quicquid inscriptum est à DEO ipsi naturæ humanæ, id & *φάρμοσεν*
 fuit in statu puræ naturæ. At legem. Ergo. Nempe testimonium
 Apostolicum, neque potest intelligi, de inscriptione supernaturali,
 cum gentilibus quoque contigerit, neque de inscriptione post la-
 psam, cum naturæ per eundem nihil adjectum, sed detractum po-
 tius fuerit, neque de inscriptione per imaginis Divinæ collatio-
 nem, cum nec illa secundum eos, contra quos disputamus, natura-
 lis fuerit, nec hodie in gentilibus supersit. Necesse est igitur, ut
 intelligatur de natura, qualis in se est, citra ullum supernaturale
 additamentum, hoc est, mera & pura. Ex quo consequitur, fal-
 sum esse, quod lege destitutus fuerit purorum naturalium status.
 Quartò; si vel maximè ab Apostolo totidem verbis non edocere-
 mur: legi subjectam esse omnem naturam rationalem, quocun-
 que illa in statu consideretur, res tamen ipsa & sana ratio hanc no-
 bis veritatis confessionem sine dubio extorqueret. Hominem en-
 nim in puris naturalibus constitutum, ratione præditum fuisse,
 honesta intelligente & suadente, fatentur adversarii, & si diffite-
 rentur, hominem esse eadem opera negarent. Quod enim istud
 est animal, quod, quid bonum sit, quid malum, quid virtutis,
 quid vitii nomine veniat, quid appetendum, quid fugiendum,
 quid fas sit amplecti, quid æquum aversari, ignorat? bestia pro-
 fectò, non homo. Noverat igitur homo purus, vel impurus po-
 tius, honesta ipsi sectanda esse, turpia verò vitanda. Et si inco-
 gnitum hoc ei natura fuisset, doceri hoc ratiocinando, colligen-
 doque, si quidem rationalis fuit, & potestatem habuit unum ex
 altero eliciendi, (quod de intimâ rationis essentiâ est) hunc in
 modum potuisset: Creavit me supremum Numen, quod tam be-
 neficium est, immensum infinitumque, quam immensæ infinitæ-
 que potentiæ est, facere, ut ex nihilo fierem aliquid. Nec verò
 DEUS fecit, ut essem res inanimis, verum ut animâ gauderem,

nec animâ qualicunq̄ue, sed ut animâ intelligente & volente cætera animalia, tanquam novo & inæstimabili beneficio, superarem. Quot hæc beneficia sunt, tot sunt vincula, quibus creatori meo obstringor. Sicut igitur ille infinitam in me ornandum potentiam impendit, ita ego infinitum ei, si fieri posset, amorem, honoremque debeo. Nihil in animâ, nihil in pectore, nihil in omnibus viribus, animæ corporisque esse posse aut debere sentio, quod non obsequio illius devoveri, destinarique par sit. Nihil in appetitu, nihil in intellectu, nihil in voluntate meâ inveniri posse aut debere agnosco, quod obedientiæ ejus se subtrahat, quod contra benefactorem tam benignum rebellet, quod amori & honori in illum meo sive directo consilio sive obliquo artificio adversetur. Aut certè irrationalis fuerit homo in purâ naturâ, aut imperfectæ in essentialibus naturæ, (qualem à DEO creari, contradictionem implicat) aut ita vi rationis rationatus fuerit, oportet. Jam verò hæc talia, quid faciunt, nisi legem naturalem, & si omiseris, aut contra feceris, peccatum adversus eandem? Certè ne concipi quidem potest, quomodo cognoscere quis bonum & obligatione teneri ad faciendum illud possit, non tamen peccet, cum victus ab inferiori potentiâ contra bonum rebellat, verbi causâ, cum homo puræ naturæ, illectus dulcedinè vini, contra judicium rationis superioris, hoc nefas dissuadentis, mero se & falerno intemperanter ingurgitat, acremque exinde morbum contrahit, ut acutis doloribus motus, contra DEUM, qui tam fragilem ei indidit naturam, insurgat, & renitente quantumlibet rationis dominio, maledictionibus & blasphemis eundem proscindat. Hæc nempe tam nefanda flagitia, juxta te, Naturalista, vitia non erunt, sed naturæ languores: aut tu mihi denique expone, quid rationis habeat homo tuus, & quomodo eandem, sine recognitione debiti & officii & legis alicujus ratiocinando exerceat? Quintò, si prorsus exlex est homo in statu naturæ, nulli regulæ, nulli normæ alligatus, & si DEUS ex absolutâ potentiâ atque voluntate legem de honestate atque turpitudine morum sive ferre sive non ferre potest, tum DEUS *ἀδύρατος* & indifferens est *τῷ φῶτι*, neque justus neque injustus per se, neque bonus neque malus, neque sanctus, neque profanus; neque etiam in naturâ creatâ quicquam ex se

bo

bonum malumque, iustum & iniustum dabitur, sed omnia sua naturâ indifferentia erunt & neutra. Quam enim, rogo te, in DEO bonitatem finges, ante voluntatis suæ liberrimam manifestationem, cum ante hanc nulla juxta te sit lex, adeoque nec bonitas ulla, nec malitia moralis? Quam deinde iustitiam? Juxta te igitur DEUS non poterit esse naturâ bonus, nedum *solus bonus*. Matth. XIX. 17. Non poterit esse sanctus, nedum *sanctitatis exemplum*. Lev. XI. 44. Deinde quam in rebus ipsis bonitatem nativam excogitabis, cum naturâ nihil bonum sit, sed bonitatem demum à liberâ determinatione voluntatis DEI omnia accipiant? Quâ ratione quod hodie virtus est, cras vitium, quod hodie blasphemia est, cras pergratus DEO cultus, quod hodie bonum, amabile atque laudabile in oculis Divinis est, cras, DEO volente, quî utique velle, dum liber est, poterit, malum, abominandum atque culpabile erit. Poterit igitur DEUS hunc nobis proponere Decalogum: DEUM non colas, sed blasphemabis, Sabbathum profanabis, parentes contumeliosè tractabis, occides, mœchaberis, furaberis, mentieris, concupisces & rapies. Quicquid liber, licet. Et quæ denique erit differentia, inter incestum & scortationem, inter parricidium atque iracundiam, inter idololatriam & errorem, si peccata, quicquid malitiæ habent, non ex se sed ex merâ atque liberâ DEI voluntate habent? Quæ horrenda *rigora*, apud nonnullos ex Calvinianis pariter atque Pontificiis, qui eadem exosculantur, absurda quidem non sunt, veluti cum Samuel Rhetorfortis, in Acad. Scotiæ Andreapolit. Theologiæ Professor, Exerc. Apol. pro Grat. p. 351. & 358. scribit: *Nihil turpe esse respectu Divinae voluntatis; omnes res creatas & actiones humanas, nudè consideratas in se, adiaphoras esse, easque bonas moraliter esse, quatenus DEUS ipsas velit & jubeat, malas verò, quatenus nolit & vetet; atque ita adiaphora esse in se, amare DEUM, occidere hominem. Immo si statuisset DEUS, ut creatura rationalis non coleret creatorem, id non minus equum & iustum fore, quam jam equum est ipsius contrarium. Quæ ex Patris Zwinglii hypothesi: Eundem specie actum, qui in hominibus peccatum est, in Deo non esse peccatum; quia Deus sit exlex; ipse cum sociis aliis hausit, ceu accuratè demonstravit Jo. Hülsemannus, celeberrimus Ecclesiæ nostræ Theologus, Dial. Schol. de Auxiliis Grat. Qu. VII. S. 5. seq. Sed ab aliis*

ramen, quos tērior conscientia à tam tetro Indifferentismo ab-
 horrere iussit, etsi purorum naturalium statum defendant, (ex quò
 fœdum illud monstrum liquidissimâ & evidenti consequentia
 fluit) cordatè rejiciuntur. Bellarminus libro III. de amissione
 gratiæ & statu peccati, c. I. *Libertinorum impudentiam, quâ discrimen boni mali que tollant, non argumentis, sed tormentis & suppliciiis
 coërcendam esse, scribit, perinde, ut Aristoteles admonuerit, eos, qui de
 rebus clarissimis & cum ipso lumine rationis apertissimè pugnantibus, dubitant,
 non verbis refutandos esse, sed verberibus.* D. Georg. Calixtus, Part. II.
 der gründl. Widers. des unwarh. ged. Dusch. S. CXXXIX. Es ist zu
 wissen, daß Lex naturæ, das natürliche Gesetz aus zweyen Ursachen also
 genennet werde: Einmahl / die weil es durch das Licht der Natur uns
 bewußt ist / und dann fürs ander / die weil es solche Ding gebeut und ver-
 beut / welche nicht darumb / daß sie also oder anderst geordnet und gese-
 het / sondern an sich und ihrer Natur nach / entweder gut oder böß seynd.
 4. Quicquid igitur vitii, quicquid peccati in statu puræ naturæ es-
 se, hætenus demonstravimus, id ultrò, & nemine dubitante, in
 DEUM redundat auctorem. A quo enim homo naturam habet,
 ab eodem habet & ea, quæ naturam necessariò comitantur. At
 quantum scelus est, quod & gentiles execrati sunt, inter quos Eu-
 ripides:

Οσοι εν αυτη εις το κακοι, ει κακοι, ο ποιοι,

Diese DI cessant, mali si quid patrant;

DEO causam adscribere vitiorum? Damnavit antiqua Ecclesia
 impuros Manichæos, qui dum duo venditarunt principia, bo-
 num, malumque scelerum insimulare aliquod Numen haud eru-
 buerunt: *At tanto pejores illis videri debent, qui mala simul ac bona ab eo-
 dem derivant principio, quanto peius est, Deum optimum mali authorem fa-
 cere, quam est, cum non nisi authorem boni facere, atque interim ei jungere aliud,
 qui mali tantum author sit;* ita rectè contra Jo. Cameronem, Scoto-
 Britannum censet Sim. Episcopus c. IV. Def. 5. Quanto verius
 denique & sanctitati Dei convenientius est, credere, primum ho-
 minem conditum esse, in exactâ facultatum omnium *συμμετρία* &
 naturali harmonia? Nam & potuisse hoc Deum, impius sit, qui du-
 biter: & voluisse, sapientia ejus & bonitas, ne de argumentis aliis
 brevitatis causâ quidquâ dicamus, abundè nobis testatū reddunt.
 Quid

Quid igitur me cogit, inimicam quandam concupiscentiarum
arabias & inordinatam *obgeat*, menti meæ imprimere, S. Literarum
 luce destitutæ, cum possim pulcherrimam affectuum omnium &
 cupiditatum amicitiam & convenientiam? Inprimis, cum quic-
 quid peccaminosæ contentionis & intestini belli naturæ nostræ
 hodie hæret, id uni lapsui, non naturæ, neque naturæ conditori
 imputet Scriptura. *Per unum hominem peccatum intravit in mundum.*
 Rom. V. 12. Prosper Aquit. Respons. ad Capit. Gallor. c. I. p. 96.
Prædestinationis fides, multâ sanctarum autoritate Scripturarum munita est:
cui nullo modo fas est, ea, quæ ab hominibus malè aguntur, adscribi; qui in
proclivitatē cadendi non ex conditione DEI, sed ex primi patris prævarica-
tione venerunt. Et Resp. ad Capit. object. Vincentian. c. I. pag. 110.
Ex vulnere originalis peccati, quo in Adam omnium hominum corrupta &
mortificata natura est, omnium concupiscentiarum morbus inolevit. In
 Apologiâ Aug. Conf. Art. de Pecc. Or. p. 51. reprehenditur eorum
 sententia, qui disputant, peccatum originis non esse aliquod in naturâ homi-
 nis vitium, seu corruptionem, sed tantum servitutem, seu conditionem morta-
 litatis; hoc est, ut Form. C. interpretatur, eod. art. p. 642. *Non esse pecca-*
rum, sed conditiones quasdam, aut concreatas essentielles naturæ proprietates.
 Atq; hæc hæcenus de purorum naturalium statu ideò prolixius
 disquisivimus, quia is ex omnibus hypothesibus, quibus innocen-
 tia & impeccabilitas damnatorum fulcitur, facile palmaria est, in
 quam cætera ferè argumenta, quamquam, qui negativam senten-
 tiam amplectuntur, hoc non advertant, vel advertere nolint, neces-
 sariò resolvuntur.

XCII. Argumentum quartum hoc est: Quicumque obstina-
 tus est in malo, is peccat. Damnati. Ergo. Minor probata est,
 S. XLIV. Ad majorem Albertus hunc in modum distinguit & li-
 mitat: *Dicendum, quod obstinatio dicitur dupliciter. Scilicet, immobilis*
voluntas à malo concepto, ex pertinaciâ solius malitiæ, & immobilis voluntas
à malo concepto, ex confirmante justitiâ. Et primo modo non excusat, sed ac-
 cusat, sed secundo modo. *Quod ita est, quia ordinavit justitia Divina, quod,*
quicquid finaliter vult libera voluntas, quod ab illo averti non possit post mor-
tem. Et ideò mali à malo concepto non avertuntur. Et ideò dicitur. Ez. 32.
Fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum & arma sub capitibus eorum. Hæc
autem obstinatio pœna est, non culpa. Nempe: Quicumque obstina-

R

tus